

OKÉNKO

D O F A R N O S T I

V Y D Á V Á F A R N O S T S V . V Á C L A V A V L E T O H R A D Ě

Ročník XXIV.

Duben 2015

číslo 4

Stará hrušeň

Už svítí v holých větvích
zlaté obláčky rozkvetlých jív.
Jaro běží z kopců
a pod keře rozhazuje
náručí sněženek.

Stará hrušeň zvedá zkrivené ruce,
ve slunci pomalu protahuje kostnaté
prsty
a vzpomíná
jak bylo dřív.

Jakoby zvažovala své síly –
zda ještě dokáže obléci kabátek bílý
a nechá se zahalit zelení...
Vždyť její duše ví,
že bez bolesti není Vzkříšení!

Jana Flídrová

Úvodem

Apoštolové nechtěli hledat svou chybu tam, kde jim ji Ježíš ukazoval. Po svém zmrtných chvstání jim Mistr dal 50 dní, aby si znovu promysleli, co je předtím měsíce učil. Zdalipak nám něco dojde? Velikonoce nejsou jen církevním folklórem.

Právem litujeme oběti teroristů, ale Putina se bojíme označit za válečného vraha. Po roce přiznal, že na Ukrajině od začátku bojují jeho vojáci. Mnoho našich politiků dosud tvrdilo opak. Věděli jsme, že lžou, jsou Ruskem koupení a všeho schopní. Historická zkušenost a selský rozum nás nezklamaly.

Myslíváme si, že jsme chytřejší než Slováci. A přece oni si v přímé volbě zvolili dobrého prezidenta. Andrej Kiska se umí postavit i Putinovi; ve všech ohledech je slušný. /v

NEK (2)

Lidský život je tuze složitý: výchova, vzdělávání, manželství, děti, rodina, majetek, zaměstnání, střecha nad hlavou, jídlo a pití, zdraví, politika, kariéra, strach, nemoci, nenávisť, křivda, smrt...

Ale vrchol života je tuze jednoduchý: radost! Radost z partnera, z dětí, z rodiny. Stačí jen dvě věci: ruce a rty. Ruce k pohlazení, rty k políbení – mluva srdce.

Křesťanský život je tuze složitý: katechismus, morálka, svědomí, charita, církev, kostel, papež, biskup, farář, jáhen, klášter, hospic, Bible, tisk, Proglas, Noe, poutě, kongresy, synody, sněmy, tituly...

Ale vrchol křesťanství je tuze jednoduchý: radost z Boha! Stačí jen dvě věci: Chléb Života a Kalich Vína – mluva Srdce Ježíšova.

Jan Rybář

P.S. Dne 25.3.2015 přeložil hudebník J. K. v Janských Lázních do češtiny řecké slovo: „Eucharistia“: DOTEK JEŽÍŠE

S PÁPEŽOM FRANTIŠKOM se setkal slovenský prezident

Dnes som sa stretol s pápežom Františkom. Pozdravil som Svätého otca nielen od všetkých veriacich, ale od všetkých obyvateľov Slovenska. Vyslovil som naše obrovské želanie, aby navštívila našu krajinu. Poďakoval sa a pozdravil všetkých ľudí na Slovensku. Vedel som, že prídem za človekom, ktorý ma bude počúvať, bude ku mne otvorený, bude mi možno chcieť poradiť a vyjadriť svoj ná-

zor. Presne taký bol. Mali sme hlboký rozhovor plný emócií.

Diskutovali sme o úlohe cirkvi ako inštitúcie, ktorá by mala prinášať do spoločnosti tie základné hodnoty - odpúšťanie, lásku, slušnosť, porozumenie. To je úloha, ktorú on potvrdzuje a považuje za dôležitú v dnešnom nie jednoduchom svete. Hovorili sme aj o otvorenosti cirkvi, o tom, že musí byť prístupná všetkým ľuďom. Spomenuli sme v rozhovore napríklad krsty detí slobodných mamičiek, alebo sväté prijímanie ľudí, ktorí sú rozvedení. Pápež František zdôrazňoval to, čo často hovorí - že si cirkev musí nájsť cestu ku každému človeku.

Hovorili sme o viere. Pri mojej osobnej skúsenosti z Dobrého anjela som sa stretol s rodičmi, ktorým zomreli malé deti a pochopil som, aká je viera dôležitá. Lebo v živote sa stanú veci, keď sa nemáme o čo oprieť a človek, ktorý nemá vieru, stráca oporu, ktorú potrebuje. Dlhो sme diskutovali o arcibiskupovi Bezákovi, aj o tom, čo nás na Slovensku trápi. Potvrdili sa moje očakávania, s ktorými som k pápežovi Františkovi išiel. Je to človek, na ktorého môžeme byť hrdí a mali by sme mu želať veľa sily a zdravia v snahe o lepší svet.

Andrej Kiska

V dobách zkoušek a ohrožení nemá být člověk opatrnícký a zdrženlivý; je-li ve hře existence a zánik nějakého lidského společenství, je neutralita zločinem.

V moci jazyka je život a smrt.
Př 18:21a

PAPEŽ FRANTIŠEK SE KATOLÍKŮM PОВEDL

Martin Fendrych

Skončil předvelikonoční půst. Zdrucující většina z nás ho ani nedržela, ani neprožívala. Nastávají Velikonoce. Letos jiné. Ne že by se něco změnilo na jejich pomlázkové, „omlazu-jící“ tradici. Ne že by se změnil jejich význam pro křesťany. Změnila se doba, v níž žijeme. Chtě nechtě si musíme připadat ohroženější, křehčí, vydanější, smrtelnější.

Důvody pro pocit nebezpečí se nemile kumulují. Ve vzduchu visí válka. Na mnoha místech světa se zuřivě bojuje, vraždí. Lidé po milionech utíkají. Po naší zemi se přesunul konvoj amerických vojáků. Jeho průjezdem se ujišťujeme: tentokrát v tom nezůstaneme sami, jak se nám to stalo v roce 1938. To zlé, hrůzné je nám ztracene blízko. Neohrožuje nás jen Rusko nebo Islámský stát. V únoru šílený Zdeněk K. vrazil do restaurace Družba v Uherském Brodě a postřílel osm lidí. O měsíc později, je to pár dní, zřejmě jiný šílenec, pilot Andreas Lubitz, navedl airbus se 150 lidmi na palubě do skály v Alpách. Víc si uvědomujeme, že o život můžeme přijít kdykoliv. Nemáme žádnou jistotu. Křesťanské Velikonoce jsou svátkem

smrti i zmrtvýchvstání, zmaru i naděje. Ježíš podle Bible zemřel naprosto zbytečně. Nikomu neškodil. Pomáhal. Léčil. Kázal. Neusiloval o politickou moc. Nechtěl peníze. Pilát, který ho soudil, řekl Židům: „Vy sami si ho ukřižujte! Já na něm vinu nenalézám.“ A Krista, podle Bible Syna božího, tedy Židé ukřižovali.

Ani to mnozí nevíme, ale žijeme v období půstu. Postit se ale nemusí znamenat jen to, že shodím přebytečná kila.

Pro křesťany je smrt (a vzkříšení) zásadním tématem. Nevyhýbají se mu. Nevěřící smrt spíš vytěšňují, představuje pro ně konec, nepředstavitelnou, neuchopitelnou neznámou. Skok do nicoty. S takovým prázdňem se člověk technicky zázračné doby vyrovnává jen s obtížemi.

Technizují se i církve. Papež František pravidelně tweetuje (Pope Francis@Pontifex). Nabízí svoji víru v naprosto zjednodušené, oprostěné, maximálně přístupné podobě. Zkratky pro celý širý svět. Je zajímavé tweety Jeho Svatosti sledovat. Nejen v době půstu a v pašijovém týdnu, který v křesťanské tradici předchází Velikonocům.

Těsně před začátkem půstu 17. února papež tweetnul: „Pojďme během předvelikonočního půstu najít konkrétní cesty, jak překonat naši lhostejnost.“ František pochopitelně na Twitteru nemůže kázat, nemá prostor na teologii, vysvětlování víry. Proto se z jeho „výkřiků“, z jeho tweetnutí stávají jakási kratičká hesílka, výzvy, cosi, čemu dřív křesťané říkali „střelné modlitby“.

My si nepřipouštíme, že bychom byli lhostejní. Obecně se považujeme za dobré. V tom se nevěřící do hloubky liší od křesťanských

vyznavačů. Těm je neustále v kostele vtulováno do hlavy: Hřešíš, nejsi dobrý, bez Boha jsi naprosto k ničemu. (Není divu, že v Evropě věřících ubývá, že...) Křesťan uznává, že k druhým musí být obracen, natačen násilně, že v něm láska k bližnímu nesedí jako přirozenost.

Papež František v den počátku čtyřicetidenního půstu tweetnul: „Pán nám poskytuje milost, abychom věděli, že jsme hříšníci.“ Pánem míní Ježíše. Vědět, že hřeším, Svätý otec

považuje za milost, za štěstí. (Hřích je podle věřících odklon od Boha, odmítání Boha, vzpírání se jeho vůli.)

Některé Františkovy zkratky žádné vysvětlení nevyžadují. Třeba tato: „Srdce tvrdne, když nemiluje. Pane, dej nám srdce, které ví jak milovat.“ Všimněme si, jak obrácený postoj papež nabízí. My obvykle přemýšlíme opačně. Čekáme, že budeme milováni. Vyžadujeme lásku. Teprve pak jsme ochotni ji i dát.

Navíc máme lásku spojenou s fyzickým vztahem ženy a muže (případně se vztahem párů stejných pohlaví). Plus se vztahem k dětem. František ale zjevně myslí lásku ke všem. Ke stvoření. Agapé, lásku Boha k lidem, lidí k Bohu i lidí k lidem.

Papež František mluvil k europoslancům. Evropu vnímá jako svazek států, které pomalu ztrácejí svůj původní smysl. Jejich smyslem je přítom člověk. Ne ekonomie, peníze, zisk.

Jiný jeho tweet: „Když nás příliš přitahují boháčci, nejsme svobodní. Jsme otroci.“ Touha po bohatství, být v žitě, za vodou. Nebo aspoň stát blízko k bohatým. To známe. Papež to vydává za formu otroctví. Podobně prostě poučná se jeví další minizvěst: „Pokora zachraňuje člověka: pýcha ho nutí sejít z cesty.“ Kdo by dnes chtěl žít pokorně? (Nebo dokonce skromně!) Papež provokuje. Obrací nás.

Jiné jeho předvelikonoční nabádání: „Dejme si pozor, abychom příliš nezpohodlněli. Když zpohodlníme, snadno zapomeneme na druhé.“ Pohodlí dnes slouží jako životní cíl. Pohodlný byt, pohodlné auto, pohodlné boty, pohodlný život. Jenže v té slasti pohovek a polštářů, klimatizace a nejlepších sluchátek na uších jsme tak spokojeni, že kašleme na

druhé. (A ono nejenže to říká papež, ono to i sedí.)

V druhé půli března František napsal: „Nechť je každý kostel a každé křesťanské společenství místem slitování uprostřed tak rozšířené lhostejnosti.“ Dává nám bez váhání lekci: tak rozšířená lhostejnost. Starat se jen o sebe. A proti tomu staví slitování se slabými, opuštěnými (kolik kupříkladu starých lidí dnes žije v naprosté osamělosti).

Zní to až banálně: nebudte lhostejní. Ježíš Kristus podle papeže taky není, nebyl lhostejný. Proto se za nás nechal ukřižovat. Podivuhodně zvláštní svátky, tyhle Velikonoce. Vyzývají k převratu, papež nabádá k obratu, k životnímu saltu. Ať žijeme jinak. Ať se staráme víc o druhé než o sebe.

Další tweet: „Utrpení je výzvou k proměně: připomíná nám naši slabost a zranitelnost.“ Přijmout utrpení po vzoru Ježíšově, který mohl ukřižování odmítnout. Chápat třeba svoji nemoc ne jako malér, vykojení, ale opět opačně: jako výzvu k proměně. K jaké? Nestarat se tolik o sebe? Nepohodlnět? Milovat „hlava nehlava“? Papež by asi doplnil: A věřit.

Jak věřit, to nabízí jeden z jeho čerstvých tweetů, napsaný 30. března: „Svätý týden (pašijový týden) je privilegiovaný čas, kdy jsme vyzýváni, abychom se přiblížili k Ježíši: přátelství s ním se projeví v době těžkostí.“ Výzva i příslib.

Věřící i nevěřící může mnohé z papežových minizvěstiček, jež jsou v podstatě samé velké posuny, převratné změny, brát. Je uklidňující, potěšující, léčivé, že někdo, kdo uvažuje jinak než většina, tyhle pro moderního člověka hezeze, rouhání, vysílá do světa přes Twitter.

František nás vede k tomu, že Velikonoce nemusejí být jen pondělní mužská opice a pomlázkou zlomyslně seřezané přítelkyně nebo manželky. Mohou vyústit v zásadní obrat naší existence. Obrat proti smrti, které se dnes tolik bojíme a která číhá za bukem. Svätý otec nám vlastně říká: pokud nemilujete, pokud jste lhostejní, pokud máte tvrdé srdce, pokud jen remcáte, stejně nežijete, stejně jste už mrtví.

V REFERENDECH VIDÍM NEBEZPEČNÝ NÁSTROJ POPULISMU

Rozhovor Tomáše Halíka pro slovenský server Aktuality.sk

Zúčastnil byste se nadcházejícího referenda (o ochraně rodiny, pozn. red.), kdybyste měl tu možnost?

Já jsem zastáncem parlamentní, nikoliv tzv. „přímé demokracie“, a tudíž v referendech (kromě lokálních problémů v malých obcích) vidím nebezpečný nástroj populismu. Domnívám se, že o důležitých otázkách by měli rozhodovat zvolení zákonodárci, ovšem vždy až po důkladné celospolečenské debatě, v níž především zazní hlasy kompetentních odborníků. Nevšiml jsem si, že by referendu na

Slovensku podobná důkladná, klidná a věcná debata předcházela.

Z hlasů, které před referendem na Slovensku zazněly, mi nejrozměšnější připadlo vyrovnané a čestné prohlášení evangelické církve. Z něho, podle mého názoru, zaznívá duch evangelia, hlas Kristův. V tom apokalyptickém kázání o potřebě nové železné opony, které pronesl pro rozhlas ten řeckokatolický kněz, jsem slyšel naopak spíš dupot holínek Hlinkovy gardy; už jsem skoro čekal, že uslyším, že za vše mohou Židé a Češi - Na stráž! Obávám se, že se část slovenského katolicismu nevyrovnaná se smutným dědictvím ľudáctví, kdy bylo křesťanství nahrazeno směsí nacionalismu a agresivity, překřikující strach před demokracií a otevřenou společností, který vedl až k sympatiím k autoritativním fašistickým režimům. Recidivy téhle mentality jsou nebezpečné, mohou církev zahnat na okraj společnosti.

Je to cesta, jak v dnešní době ochránit rodinu?

Je to cesta, jak spolehlivě rozdělit společnost a vytvořit příležitost pro demagogy obou táborů, aby se vzájemně častovali nadávkami, je to možná i způsob, jak názorově rozdělit i řadu rodin. Otázky adopce dětí homosexuálními páry či závažnosti a chaktery sexuální výchovy na školách jsou natolik složité a delikátní problémy, že by se o nich mělo hovořit a rozhodovat kompetentně, věcně a klidně. Zaznívají-li z některých kazatelů na Slovensku před referendem fráze, strašení, hysterické apokalyptické tirády a dutý pathos, pak to může mít opačný efekt, než církev snad zamýšlela.

Jde opravdu o „záchranu rodiny“? Stabilitu rodiny ohrožují manželské nevěry, alkoholismus, vzájemná neúcta manželů, domácí násilí a hrubost, hon za penězi, působící zanedbávání lásky k dětem a jejich výchovy, odkládání dětí k obrazovkám televizi a počítačovým hrám s násilnými tématy. S tím, nač se zaměřily otázky referenda, to má opravdu málo společného. Já bych v této chvíli nehlasoval pro adopci dětí stejnopohlavními páry, považoval bych to za příliš riskantní experimentování. Také sexuální výchova na školách by jistě měla zahrnout etické aspekty a respektovat náboženské citění rodin, ale bylo by nezodpovědné nechat sexuální poučení včetně ochrany před pohlavními chorobami na rodičích.

Jakou hodnotu má pro vás rodina?

Harmonická rodina je nenahraditelné prostředím pro zdravý vývoj osobnosti. Je to nejcennější buňka organismu každé společnosti; pokud bude zachváćena nádorem, je celý organismus v ohrožení.

Pokud je potřebné za tuto hodnotu bojovat, jaký způsob navrhuje?

Od bojování bychom si už konečně měli odpočinout. Je třeba plnit slib, který si dávají snoubenci při uzavírání sňatku v katolických

kostelích – kultivovat a stále rozvíjet vzájemnou lásku, úctu a věrnost, ochotu přijímat děti a dobře je vychovat – a vytrvat v tom odpovědně po celý život.

Jaký je váš názor na homosexuály?

Promiňte, ale takto položená otázka je zodpověditelná asi tak málo jako otázky „jaký je váš názor na blondýny“ nebo „jaký je váš názor na Švýcary“. Názor na lidi si tvořím podle jejich charakteru, chování a osobních kvalit, nikoliv podle toho, do jaké podmnožiny podle rasy, povolání či sexuální orientace patří.

Znáte nějaké?

Samozřejmě. Snad každý kněz poznal některé mezi svými kolegy, protože procento gayů v kléru bývá vyšší, než je průměr ve společnosti; často jsou mezi nimi ti, kteří jsou nejzapálenějšími bojovníky proti homosexualitě: řeší svůj vlastní problém, často potlačený do nevědomí. Já jsem za léta svého kněžství slyšel ve svátosti smíření nebo duchovních rozhovorech – a před tím za léta klinické praxe psychologa – životní příběhy několika tisíc

lidí a mezi nimi bylo také určité procento homosexuálně či homoeroticky orientovaných lidí, znám jejich problémy. Je mezi nimi hodně upřímně zbožných a charakterních lidí, často s velkým obdarováním zejména v oblasti uměleckého citění a schopností empatie.

Považujete názor, že homosexualita je nemoc a je možné se z ní vyléčit, za překonaný?

Homosexuální orientace sama o sobě není ani „hřích“ (kdo by ji za hřích označil, rozchází se s morálním učením církve), ani „nemoc“; je to v průměru čtyřprocentní odchylka od převažující heterosexuální orientace, daná vrozenými biologickými vlastnostmi. Mluvit o „lčení homosexuality“ je z odborného hlediska naprostý nesmysl. Něco jiného je homosexuální chování lidí, kteří jsou schopni heterosexuálních vztahů, ale chtějí si jen „zpestit sexuální jídelníček“ nebo se vyhnout odpovědnosti v manželství a rodičovství. V takovém případě bych neváhal mluvit

o hříchu – a zřejmě právě tyto případy měli na mysli autoři biblických textů, když – jako svatý Pavel – morálně odsuzovali homosexualitu. Ovšem svatý Pavel nemohl mít k dispozici dnešní vědecké poznatky o příčinách a druzích homosexuality.

Jak byste hodnotil činy lidí, kteří se snaží přesvědčovat, že je tomu naopak?

Je to politováníhodný nedostatek vzdělání.

Co si představujete pod slovním spojením tradiční rodina? Existuje – a existovala vůbec někdy?

Tomu, kdo by užil takové spojení, bych já musel položit otázku: Jakou tradici máte na mysli, o jaké době mluvíte? O kmenových společenstvích a mnohoženství v době, o níž mluví Bible? O rodině v antickém Řecku, kdy v popředí byly erotické vztahy mezi muži? O středověké rodině s ideálem rytířství a galantností k dámě (která zpravidla nebyla manželkou dotyčného)? O měšťanské patriarchální rodině 19. století v Evropě? O současné rodině? Rodina (její struktura, chápání role muže a ženy, styl výchovy dětí a mnoho dalších aspektů) se radikálně proměňovala během dějin v různých kulturních kontextech.

Genderové studie – které jsou demonizovány některými katolíky, kteří je nikdy nestudovali a zpravidla vůbec nemají ponětí, oč v nich jde – přinesly řadu poznatků, které otřáslly ahistorickým abstraktním pojetím „neměnné lidské přirozenosti“. Na druhé straně i já naprosto odmítám extrémní podobu genderových teorií, které „mužství“ a „ženství“ považují za čistě kulturně-sociální produkt.

Kdy jsou děti skutečně šťastné?

Když jsou obklopeny láskou. Nejde jen o lásku rodičů k nim, ale i o vzájemnou lásku rodičů, protože z této zkušenosti se děti lásky učí.

Kritici referenda říkají, že skutečným problémem dnešní rodiny jsou ekonomické problémy, potíže s bydlením a podobně. Lze s nimi souhlasit?

Na rodinu dnes doléhá spousta civilizačních problémů včetně ekonomických. Proto je třeba si velmi vážít všech, kdo mají odvahu uzavřít manželství a vytrvalost v něm věrně setrvat i v krizích, rodit a dobře vychovávat děti, být světlem inspirace pro druhé. Je ovšem také třeba mít velké pochopení pro ty, kterým se to nepodařilo a jejichž manželství přes všechny snahy ztroskotalo.

I já také hájím pojem manželství jako označení výhradně pro svazek muže a ženy. Výraz „jednopohlavní rodina“ považuji za absurdní. Na druhé straně tvrdit, že zákon o „registrovaném partnerství“ (který pouze na civilní rovině poskytuje právní ochranu existujícímu partnerství homosexuálů) nějak „ohrožuje tradiční rodinu“, je prostě nesmysl.

Jako jeden z mála katolických kněží máte velký vliv na formování veřejného mínění také na Slovensku. Znáte naopak nějakého Slováka, na jehož slova vždy dáte, dokáže

vás inspirovat anebo oceňujete příklad jeho života?

Rád čtu moudré texty bratrského kazatele a spisovatele Daniela Pastirčáka. Vážil jsem si řady kněží i laiků, s nimiž jsme spolupracovali v době disentu a kteří byli ovlivněni osobností chorvatského kněze Kolakoviče, který za války působil na Slovensku – za všechny bych jmenoval Krčméryho a Jukla. Někteří, s nimiž jsme si tenkrát výborně rozuměli, mne ale nemile překvapili po pádu komunismu příklonem k nacionalismu, k paušálnímu odsuzování „zkaženého Západu“ a EU a pro mne zcela nepochopitelným iluzím o diktátorském režimu bývalého agenta KGB a nyní válečného zločince Putina a podléháním ruské propagandě. Ta vydává nyní válečného zločince Putina, zneužívajícího devótnost vedení pravoslavné církve, za „obhájce křesťanských hodnot proti dekadentnímu Západu“ – jako by lidé nevěděli, že v Rusku je mnohem víc rozvodů a potratů než na Západě.

Byl jsem pak před několika lety velmi osloven přesvědčivou osobností otce arcibiskupa Bezáka, pastýře, který v mnohém anticipoval evangelijní styl papeže Františka, papeže, který se během dvou let stal největší morální autoritou planety. V Róbertu Bezákovi slovenská církev přišla o člověka, který mohl být vynikajícím mostem mezi církví a světem mládeže, inteligence, umělců a lidí duchovně hledajících; obávám se, že tím nahrála sekularizaci a ztrátě morálního vlivu a pomalu se uzavírá do gheta. Jakou morální autoritou může mít instituce, která nepohodlného arcibiskupa posílá na pracovní úřad? Jak může hlásat sociální nauku a poučovat společnost o etice? Ti, kteří se podíleli na denunciačních akcích, které vedly k Bezákovu odvolání, musí dnes být z „Františkovy revoluce“ v církvi pořádně vyděšeni.

S velkým vlivem na lidi souvisí i značná odpovědnost. Máte někdy obavy z toho, že lidé teď podle vašich slov žijí a zda je skutečně usměrňujete správně?

V okamžiku, kdy by mne opustily tyto obavy a začal bych být sám před sebou suverénem, který už se neptá, co je správné, tak bych začal být sám sobě tak podezřelý, že bych veřejnou činnost nejspíš opustil. Jedním z plodů víry je to, že člověk ví, že není bohem a že si na něj nesmí hrát; že pravidelně v modlitbě kladě Bohu otázky, předkládá před něj problémy lidí jemu svěřených, snaží se odstoupit od sebe a vidět sebe i svět z onoho nadhledu, který víra poskytuje; neustále prosí o dar moudrosti a o vedení shůry. Prosím věřící mezi vašimi čtenáři, aby mi v tom modlitbou pomáhali.

Navzdory tomu, že s vámi mnoho lidí nemusí souhlasit, jsou vaše názory nyní slyšet z mnoha médií. Jak se člověk stane tvůrcem veřejného mínění?

Možná tím, že si média všimnou, že ten člověk má co říci, že to říká srozumitelně, že nepapouškuje názory druhých, nýbrž to co říká, si skutečně a upřímně myslí, že to vychází z jeho srdce a rozumu, z jeho nejvnitřnějšího přesvědčení a že za tím také stojí svědectví

NAD SYNODOU S NADĚJÍ

Jindřich Šrajgr

Mimořádná biskupská synoda o rodině bude pokračovat letos na podzim řádným zasedáním. Vyvolává mezi teology i mezi mnoha křesťany četné diskuse a polemiky a zároveň různá očekávání i obavy, včetně zvýšeného až bezprecedentního zájmu médií o její dílčí výstupy a příslušné závěry.

Jde o zásadní téma současnosti: Jak odpovědět na palčivé a stále naléhavější problémy rodin, které se musí potýkat s řadou obtíží a nesnází včetně snah o samu jejich destrukci? Například na stránkách Perspektiv KT byly již uveřejněny některé ohlasy na zmíněnou synodu (Machula: Nad synodou s rozpaky a nadějí, Perspektivy 23/2014) a reakce na tento příspěvek (Perspektivy 25/2014). Rád bych k probíhající diskusi připojil svůj komentář a zdůraznil některé skutečnosti, které podle mého soudu zatím nebyly zohledněny, což vede k tomu, že vnímání synody se posouvá do nepatřičně problematické roviny. Při této diskusi šlo v zásadě o formulování obav ze zpochybnění tradičního učení církve v otázkách manželství a rodiny, resp. obavy z toho, že se církev nepřipustně přizpůsobuje duchu doby a rozměňuje jí dosud hlásaný ideál manželského a rodinného života ve falešné snaze pomoci lidem, kteří v oblasti sexuálního, manželského či rodinného života selhali. Je přitom snad ještě třeba podotknout,

jeho života. Už podle dikce a jazyka lidé poznají na knězi, zda jen mechanicky přeřikává to, co ho naučili v semináři, nebo zda to, co říká, promyslel a promodlil, zda je – řečeno slovy F. X. Šaldy – jen loutka, nebo dělník Boží. Kostelní příšeří leccos zakryje, mikrofon a kamera někdy neúprosně odhalují to, co se skrývá za maskou.

Koho si nejvíce vážíte?

V současné době jednoznačně papeže Františka. To je muž lásky a odvahy, který bere evangelium vážně a rozumí lidem.

Co považujete za největší problém dnešní české společnosti?

Jak čelit těm, kteří by nás chtěli odvést z rodiny evropských národů, spojených kulturou Západu, zpátky na divoký Východ, jak varovat ty, kdo nevidí snahy Putinova režimu vytvořit novou verzi sovětské říše a posílit svůj vliv v bývalých koloniích včetně našich zemí.

Je to jiné v porovnání se Slovenskem?

To se neodvažuji posoudit.

Vaše největší obavy do budoucna jsou ...

Obávám se „odlivu mozků“, tohoto největšího pokladu společnosti. Znam mnoho skvělých studentů, kteří dnes studují na nejprestižnějších univerzitách světa (a tvoří tam skoro vsude společnou česko-slovenskou společnost), ale kteří pochybují, zda se mají vrátit.

Do čeho naopak vkládáte největší naději?

Do Ježíšových slov: „Já jsem s vámi po všechen dny až do skonání světa.“

otázky připravil Ján Denár, 3.2. 2015

že tyto obavy se opíraly převážně o mediální výstupy, které zachycovaly průběžná vyjádření ze synody.

Mluvit a naslouchat

Slovy papeže Františka je třeba zdůraznit, že takovéto obavy vyplývají z nepochopení synodálního procesu jako takového. Papež coby věrný žák sv. Ignáce z Loyoly zdůrazňuje v této souvislosti nutnost vytvořit chráněný prostor pro působení Ducha svatého, pro nutně rozlišování. Patří k tomu, jak připomíná v rozhovoru pro argentinský deník La Nación, dvě výrazné kvality: odvaha k mluvení a pokora k naslouchání. Papež opakovaně vyzýval účastníky synody k otevřenosti a svobodě, k tomu, aby se nebáli vyjádřit své stanovisko k diskutovaným otázkám. Velmi mu záleželo na tom, aby v diskusi zaznělo co nejvíce různorodých podnětů a možných hypotéz, které mají v procesu hledání pravdy své opodstatnění. Jak říká na závěr zasedání synody, osobně by mu působilo velkou starost a zármutek, kdyby se vzrušené debaty a duchovní hnutí nevyskytly, kdyby všichni souhlasili nebo kdyby se utekli k falešnému kvietistickému pokoji. Nebojí se dokonce hovořit o pokušeních – pojmenovává je mimochodem velmi pregnantně –, která synodální proces doprovázejí. Nemáme se jimi podle něho nechat děsit či rozrušovat ani odrazovat, ba naopak je možné si je dokonce i přát, protože nabízejí onen chráněný prostor pro působení Ducha svatého. A to ať už jde o pokušení nepřátelské zatvrzelosti, tedy přílišné uzavřenosti do litery zákona a známých jistot a neochoty nechat se překvapovat Bohem, který otevírá nové cesty a horizonty, nebo o pokušení ničivého dobráctví, tedy klamného milosrdenství, které se zabývá pouze symptomy, nikoliv příčinami problémů. Dalším pokušením je snaha proměnit kámen v chléb, tedy urychlit či usnadnit bolestný a náročný proces, nebo naopak proměnit chléb v kámen, tj. nakládat na druhé neúnosná břemena. Patří sem i pokušení sestoupit z kříže, upřednostňovat lidské zájmy před zájmy Božími. V neposlední řadě je to pokušení ztráty vědomí, že víra je dar, tj. že nejsme jejími vlastníky a pány, nýbrž strážci; přitom je nutné neopomíjet realitu a nezklouzávat k prázdnému slovíčkárení. K tomu papež dodává, že celý synodální proces probíhá cum Petro et sub Petro, tedy v přítomnosti papeže, který je spolu s ostatními biskupy garantem jednoty a harmonie církve, jež jsou ovocem Ducha svatého. Nemohou být narušeny různorodostí diskuse v rámci synodálního procesu, ba naopak jsou jí potvrzovány a prohlubovány.

Charakter synody

Druhou zásadní skutečností, kterou je nutné zohlednit a která je rovněž úzce navázána na celkový charakter synodálního procesu, je to, čemu se synoda věnovala a jakou povahu mají její vyjádření. Synoda neměla charakter věroučný ani mravoučný, nýbrž pastorální. Nezpochybnila hodnoty křesťanského manželství, jeho výlučnost (společenství jedno-

ho muže a jedné ženy), nerozlučitelnost či odpovědnou službu životu. Jak říká papež František, na synodě se nejednalo o žádném bodě církevního učení o manželství. Nikdo na synodě nemluvil o homosexuálním manželství. V této otázce se na synodě řešilo jen to, jak má rodina přistupovat k homosexuálnímu potomkovi, jak je možné pomoci rodině v této pro ni nezvyklé situaci. Podobně tomu bylo v případech rozvedených a znovu sezdaných. Diskutovalo se o vhodné podobě pastorační péče o tyto lidi, o tom, co je možné pro ně udělat, jak jim v jejich situaci pomoci (doslova: Jaké dveře jim lze otevřít?).

Přehlížet tyto skutečnosti a činit ukvapené závěry z dílčích mediálně prezentovaných výstupů, které zachycují jednotlivé názory či nálady účastníků synody vytržené z kontextu jejího procesu, vede nakonec k tomu, že se opomíjí to podstatné. Tím je závěrečné relatio synody včetně promluvy papeže. Samy o sobě nemají povahu vyjádření učitelského úřadu církve. Zachycují pouze dosažené dílčí výsledky diskuse biskupů o jednotlivých projednávaných bodech, které se stávají podkladem pro další nezbytné diskuse směřující k řádné biskupské synodě na podzim tohoto roku.

Papežem obhajovaný a požadovaný způsob průběhu synody a jeho bezprecedentní prezentace – mám zde na mysli transparentní prezentaci její závěrečné zprávy včetně výsledků hlasování k jednotlivým bodům – představuje bezesporu splnění již před lety papežem Janem Pavlem II. formulovaného požadavku, aby církev byla domem ze skla. Neměla by však být, jak připomíná papež František, proskleným zámekem – jak by se snad mohli někteří mylně domnívat –, ze kterého církev hledí na lidstvo, aby lidi soudila nebo třídila a přijímala pouze spravedlivé a ty, kteří si myslí, že jsou dokonalí. Podle papeže má být církev věrnou snoubenkou svého Ženicha a jeho učení. Nemá pouze přijímat, nýbrž i aktivně hledat ztracené a zbloudilé ovečky, kajícíníky a hříšníky, za které se nestydí. Pomáhá jim a doprovází je na jejich životních cestách vstříc nebeskému Ženichovi.

Starost o spásu duší

Obraz církve, jak ho opakovaně vykresluje papež František, je obrazem společenství, které odhodlaně a odvážně slouží těm nejpotřebnějším. Je jim nablízku, doprovází je. Jde o obraz společenství, které nemá potřebu řešit neustále samo sebe, uzavírat se do sebe, obávat se ztráty autority. Jedinou obavou je ztráta věrohodnosti ve slovech a činech, obava, zda církev dostatečně naplňuje své poslání, kterým je starost o spásu duší, nikoho z toho nevyjímaje. Je proto legitimní, hledá-li církev v rámci synodálního procesu adekvátní odpovědi na četné kontroverzní otázky, mezi něž bezesporu patří i otázka adekvátnosti dosavadní církevní praxe ve vztahu k rozvede-

ným a znovu sezdaným, a vyslovuje-li přitom hypotézy, které ve svém důsledku mohou, ale nutně nemusí, znamenat nějakou změnu v jejich hodnotících vzorcích. Jednu z hypotéz také vyslovuje – v Machulové příspěvku kritizovaný – kardinál Walter Kasper. Na rozdíl od Machuly se domnívám, že jeho hypotéza si zaslouží pozornosti, a to především proto, že se opírá o jím prezentovanou fundovanou teologická východiska. Dá se říci, že synodální diskuse se pohybuje v této otázce v pevně stanovených mantinelech. Tím je na jedné straně nezpochybnitelnost Ježíšova potvrzení nerozlučitelnosti manželství a na straně druhé pro církev zavazující Ježíšův milosrdný postoj k těm, kdo se provinili. V dosavadní diskusi se v rámci tohoto vymezení rysuje jistý nový pohled, který by neměl být v naší diskusi opomenut. V zásadě nejde primár-

ně o to, zda rozvedeným a znovu sezdaným podávat přijímání či nikoliv, nýbrž o jejich hlubší integraci do společenství církve. Například, že by v ní mohli zastávat nějaký úkol či službu (například jako akolyté, katecheté, křesťní kmotři apod.), což samo o sobě nemusí nutně znamenat, že tím bude zpochybněn ideál nerozlučitelnosti manželství, který církev hlásá. Nebylo tomu tak, domnívám se, ani v případech, kdy církev upustila od dřívějšího hodnocení rozvedených a znovu sezdaných, kteří podle CIC z roku 1917 (kan 2356) byli považováni za bigamisty nacházející se v nepočetném stavu, na něž mohly být na základě těžkého provinění uvaleny tresty exkomunikace či osobního interdikt; CIC z roku 1983 (kan 1093) již tyto tresty neobsahoval. Papež František na otázku, jaké svědectví mohou tito lidé vydávat, odpovídá, že takovým

svědectvím je svědectví o přemožení hříchu. Doznávají své selhání, aniž by přestali věřit, že je Bůh má rád. Chtějí se držet Boha, nepodlehout hříchu, jít dál.

Sebe prezentace církve

V souvislosti s diskusí spojenou se synodou o rodině je možné zdůraznit ještě jednu důležitou skutečnost, která je zachycena i v Machulové příspěvku. Jde o sebe prezentaci církve v dnešním mediálním světě. V poslední době bezesporu dochází ke zřetelným posunům či proměnám na tomto poli. Netýká se to jen celosvětové církve, nýbrž i církve české. Média mají zájem o dění v církvi (viz sexuální skandály, restituce apod.). Synoda ovšem ukázala, že zájem mají i o témata předkládaná církvi. Nejde jen o to umět mediálně vystupovat, nýbrž i s mediálními výstupy správně pracovat. Ukazuje se totiž, že v nezbytné symbióze církve a médií je církev teprve na začátku. Učí nás to otevřenosti, transparentnosti, kompetentnosti, ale také kritičnosti.

Priléhavá může být v této souvislosti metafora papeže Jana XXIII., kterou vyjádřil s ohledem na svolání koncilu. Je třeba otevřít okna církve. V tomto smyslu je dobré být pod drobnohledem médií, posvítit si na možná temná zákoutí života církve, vymést je a vyvětrat. Stejně je však dobré nebát se prezentovat spoustu dobrých věcí, které církev dělá. Sdílet spolu s ostatními hodnoty evangelia a autentické služby lásky k bližním, zvláště těm nejpotřebnějším. Přitom je možné prokazovat evangelního ducha pokory, ke kterému patří vědomí, že církev jako dějinami putující Boží lid je spolu s ostatními na cestě. Spolu s nimi, někdy však i v konfrontaci s nimi, s pohledem upřeným na Krista, poctivě a trpělivě hledá svůj správný směr a Kristem vytyčené perspektivy. K tomuto hledání patří i otevřená, transparentní diskuse o složitých kontroverzních věcech bez zbytečných obav z devalvace ideálů, o nichž se diskutuje. Na úplný závěr bych si dovolil dvě malá osobní doznání. Ze své kněžské pastorační zkušenosti vím, jak je obtížné stát tvářív v tvář člověku, jehož život je v rozporu s církevněprávní praxí, a který přesto usiluje o život s Bohem. Jako kněz mu v takových situacích musím s těžkým srdcem zprostředkovat studenou právní, a tím nepřímou odsuzující institucionální tvář církve, třebaže bych mu rád zprostředkoval milosrdnou a odpouštějící Kristovu tvář spolu s jeho slovy: „Jdi a už nehřeš! Tvá víra tě uzdravila!“ Na druhé straně však jako syn Dona Boska chci spolu s ním vyznat: „Raději se budu mýlit s papežem, než mít pravdu proti papežovi!“ Modlím se proto za další průběh synody, aby se v ní skutečně projevilo působení Ducha svatého, který oživuje a tvoří věci nové.

Autor doc. Jindřich Šraj, Dr. theol., vyučuje teologickou etiku na Teologické fakultě Jihočeské univerzity.
Universum 1/2015

AKTUALITY

BESEDY SE SNOUBENCI A NOVOMANŽELY (víra není podmínkou)

Každou neděli v 17 hod. na faře.

Téma:

- k čemu je manželství dobré
- rozdíly mezi mužem a ženou, čím se můžeme navzájem obdarovat
- zamilovanost a láska

- umění komunikace
- pravidla soužití (odpuštění, řešení sporů, hádek ...)
- soužití s rodiči (pravidla, výhody a úskalí)
- hospodaření s penězi
- trávení volného času
- výchova dětí
- obsah manželského slibu
- posílání manželů
- sexualita jako boží dar a most
- příprava na svatební obřad

Česká křesťanská akademie v Letohradě pořádá:

- Přednášku Kathrin Karban-Völk: „Rituály v rodině“.

18.4. v 19 h. v evangelickém kostele.
Vstupné: dobrovolné.

- Přednášku badatelů Libora Pařízka a Vladislava Severina: Paraskupina Barium a její působení v severovýchodních Čechách.

24.4. v 19 h. v evangelickém kostele.
Vstupné: dobrovolné.

Koncert studentek Pražské konzervatoře a AMU: Markéty Dominikusové – housle, Markéty Sinkulové - klavír.

13.4. v 18 h. na zámku - koncertní sál ZUŠ.
Vstupné dobrovolné.

Výstava Háčkováný svět od gotiky po secesi Panenky v háčkováných historických tematických kostýmech.

15.4. - 30.5. v městském muzeu.
Vstupné: dospělí 30 Kč, snížené 20 Kč, rodinné 70 Kč.

Beseda Prát či neprat se s plenkami?

15.4. v 16:30 h. v Centru pod střechou
Vstupné 30 Kč.

Přednáška psycholožky Mgr. Silvie Kubánkové: Poruchy chování dětí ... vznik, prevalence...

22.4. v 16:30 h. v Centru pod střechou.
Vstupné 60 Kč.

Výstava - Hotmarova kaplička

25.4. - 30.5. - galerie Ivko v Komenského ulici.

BRÁNY PAMÁTEK DOKOŘÁN

v sobotu 25. dubna:

- kostel sv. Václava na náměstí: 9:30 - 16 h.
- kostel P. Marie na Orlici 9:30 - 16 h.
- kaple sv. Jana Nep. na Kopečku 9:30 - 16 h.
- zámek - prohlídky: v 9, 10, 13, 15 a 16 h.
- zámecká věž 14 - 17 h.
- městské muzeum 9 - 11 12 - 17 h.
- Tvrz Orlice 9 - 18 h.
- Muzeum řemesel 9 - 17 h.

Atrakce: strašidelná jeskyně

- vstupy: 9:30, 10:30, 13:30, 14:30, 15:30 h.

Muzeum a světnička Jára Cimrmana 14 - 17 h.

Turisticko-historická procházka městem a okolím s průvodcem - odchod od městském muzea v 10 h.

Z náměstí na tvrz bude během dne jezdit výletní vláček, cena 20 Kč/osoba/jeden směr.

Z náměstí odjezd vždy o půle 9:30 - 17:30 h.

Z tvrze odjezd každou celou hodinu 10 - 18 h.

Koncert: ZUŠKA HRAJE VE DVOŘE

Vystoupí žáci a soubory ZUŠ Alfonse Muchy Letohrad 28.4. v 17 h. v restauraci Nový dvůr.

Válečný film „Atentát“.

Film o atentátu na R. Hendricha byl natočen v režii Jiřího Sequense v r. 1964.

6.5. v 19:30 h. - dům kultury. Vstup zdarma.

Canzonetta a Ženský komorní sbor z Krnova. Koncert k oslavám ukončení 2. sv. války a 125. výročí narození B. Martinů.

„Pocta Bohuslavu Martinů“ - Otvírání studánek. Učinkují: Canzonetta + Ženský komorní sbor z Krnova + sólisté + hudební doprovod. 8.5. v 10 hod. na zámeckém nádvoří.

Pietní akt k 70. výročí konce 2. světové války.

Uctění památky obětem II. světové války u pomníku v Šedivské ulici 8.5. v 17 h.

Vzpomínkový koncert k 70. výročí konce 2. světové války.

Hudbu od baroka po 20. století zahráje kvarteto hlubokých žesťů. Lukáš Čermák - trombon, Jan Perný - trombon, Barbora Kolařová - trombon, Jan Adamec - tuba. války. Hudbu od baroka po 20. století zahráje kvarteto hlubokých žesťů. Lukáš Čermák - trombon, Jan Perný - trombon, Barbora Kolařová - trombon, Jan Adamec - tuba. 8.5. v 18 hod. v kostele sv. Václava.

Přátelství Boha křtem přijali

- 8.3. Gabriela Andrášová
- 5.4. Stanislav Kejha
Michal Kettner

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

- 19.3 Marii Janotovou 86 let
- 20.3. Aloise Duška 80 let

FARNÍ RADA 18. března

Postní duchovní obnova - 21.3. v Orlovně.

Květná neděle - scénku Vjezd Ježíše do Jeruzaléma, předvedou děti v kostele na Orlici.

Pašije přečtou dospělí. Bohoslužba pokání odpoledne v Letohradě.

Zelený čtvrtek a Velký Pátek - bohoslužby v Letohradě v 18 hodin.

Pašije na Velký pátek čte mládež.

Adorace - na Zelený čtvrtek, Velký pátek a Bílou sobotu bude otevřena kaple kostela sv. Václava.

Neděle - Slavnost Zmrtvýchvstání v 5 hod. ráno na Orlici. Potom jsou všichni zváni do Orlovny na společnou snídani.

Volby do FR - v neděli 11.4. návrh kandidátů.

FR příště - ve středu 15. dubna v 19 h. na faře.
zapsala: *Jana Skalická*

PODĚKOVÁNÍ ZA VELIKONOCE

Děkujeme všem, kteří přispěli ke slavení svátků. Paní Janě Skalické, kostelníkům, Familii cantorum, varhaníkům, zpěvákům, lektorům biblických textů, všem, kteří zdobili a uklízeli kostely před a po Velikonocích. Děkujeme dětem, které se zapojily. Děkujeme všem, kteří přinesli jídlo na společnou nedělní snídani. Děkujeme děvčatům, která jídlo připravovala a obsluhovala stolovnický. Děkujeme mládenčům, kteří nanosili a uspořádali stoly v Orlovně. A všem ostatním, na někoho jsem možná zapomněl.

Před velikonoční hostinou Ježíš umyl apoštolům nohy. Pak jim řekl: „Jestliže jsem já umyl nohy vám, i vy máte jeden druhému nohy umývat.“

Přes dvacet let na Zelený čtvrtek děkujeme zástupně nejméně dvanácti lidem, kteří podle Ježíšova příkladu slouží druhým. Jím osobně, a zároveň všem, kteří slouží druhým: nemocným, jinak potřebným, farnosti, mládeži, dětem.

Letos jsme děkovali:

Paní Zděně Krejsové, pečující o maminku. Paní Jaroslavě Marešové, která dosloužila mamince a pečuje o sousedky.

Panu Františku Stejskalovi st. pečujícímu o svou paní.

Paní Petře Kaplanové, vrchní sestře charitní ošetrovatelské péče a domácí hospicové péče. Panu Václavu Motlovi, který se svými sestrami pečuje o jejich maminku.

Paní Barunce Skalické, oblíbené porodní asistentce.

Slečně Monice Štěpánové, která delší čas pečovala o svou zraněnou maminku.

Panu Petru Kaplanovi, pracujícímu v Charitě Paní Marii Hrdinové - léta uklízí lukavický kostel a teď navíc patří ke kostelníkům.

Paní Markétě Sychrové a panu Pavle Švecovi za kostelníky.

Paní Jarmile Skalické za stálou službu v letohradském kostele.

Panu Pavlu Vychytilovi za všechny dědy věnující se vnučatům.

Slečně Kristýně Majvaldové za práci pro skauty. Panu Janu Novotnému za pomoc při opravě mistrovického kostela.

Pan Pavel Stejskal, obětavý hasič, starající se o hasičskou mládež nepřišel - pozveme ho za rok.
Václav Vacek

VOLBY DO FARNÍ RADY

Vážení farníci.

23. a 24. května budeme volit novou Farní radu. Právo být zvolen má každý katolík starší 18-ti let, který se účastní života farního společenství a je ochotný pracovat ve FR. Právo volit má každý farník starší 15-ti let. V kostelech budou k dispozici lístky, na které každý volič napíše jména svých navrhovaných kandidátů. Každý má právo navrhnout 7 kandidátů. Vyplněné lístky můžete odevzdávat v termínu od 13. do 26. 4. na faru nebo členům volební komise, kterou tvoří: Jana Kalousková – předsedkyně, Jana Skalická a Vladimír Lux – členové. Členové volební komise nekandidují. V obci Mistrovice můžete lístky odevzdávat v prodejně u Kozlových, v Lukavici paní Hrdinové a v Šedivci panu Faltusovi. Lze je odevzdat i v kostelech po bohoslužbách.

Po souhlasu navržených kandidátů bude vytvořena kandidátní listina, která bude zveřejněna ve dnech 9. a 10. května. Volby budou 23. a 24. května.

Podrobnosti o průběhu voleb najdete na vývěskách v kostelech. J.S.

VÍKEND PRO RODINY

Ve dnech 29. – 31. 5. pořádá farnost víkend pro rodiny v Ráji. Máme zamluvený celý areál.

Kdo má o pobyt zájem, prosím, hlase se do konce dubna na adresu: janaskal@seznam.cz J.S.

PODĚKOVÁNÍ

Panu Jaroslavovi Kubíčkovi děkujeme za vyvezení žumpy toalet u orlického kostela. /v

V bohoslužbě slova, která předcházela obřadu jmenování nových kardinálů, byla čtena velepíseň na lásku (1 Kor 12,31 – 13,13). Právě z této perspektivy Petrův nástupce interpretovat kardinálskou hodnost v církvi.

„Láska - říká Pavel - „se nerozčíljuje, zapomíná, když jí někdo ublíží“. Pastýř, který žije v kontaktu s lidmi, nepostrádá příležitosti k rozčilení. A možná, že nám hrozí ještě více, že se rozčílíme mezi sebou, protože v konečném důsledku jsme nejméně omluvitelní. Také v tom nás láska a pouze láska osvobozuje. Osvobozuje nás od nebezpečí reagovat impulzivně, mluvit a jednat pomýleně a zejména nás osvobozuje od smrtelného rizika hněvu pojatého a „chovaného“ uvnitř, což vede k pamatování si utrpeného příkoří. Nikoli. To je pro muže církve nepřipustné. Třebaže momentální rozčilení lze omluvit a vzápětí ochladit, nevraživost už nikoli. Bůh nás od toho chraň a vysvobod!“

Každý si Františkova slova můžeme vzít k srdci.

JEDEME DO PLZNĚ

S farností jedeme 1. a 2. května na oslavy osvobození Plzně. Mohou jet i školáci. Zájemci hlase se u paní Jana Kalouskové. Mail: j.jakouskova@centrum.cz, tel.: 604 858 821.

ZPRÁVY Z CHARITY

Poděkování za sbírku šatstva

V březnu proběhla v průjezdu fary na náměstí jarní sbírka šatstva. Děkujeme všem, kdo jste přinesli pěkné čisté šatstvo i další věci. Po vytřídění budou sloužit dál, a to klientům Pobytového střediska v Kostelci n.O., lidem bez domova a sociálně potřebným rodinám v našem regionu. Děkujeme také farnosti a p. faráři Vackovi za zapůjčení prostor fary k účelům sbírky.

Sbírka Adopce na dálku 2015

V dalším ročníku sbírky na projekt „Adopce na dálku“ se v kostelích letohradské farnosti a díky dalším individuálním dárcům vybralo celkem 92.707 Kč.

Finanční prostředky ve výši 65.000 Kč budou použity na zaplacení nákladů na další rok studia třinácti dětí z nejhudších oblastí Indie. Zbývajících 27.707 Kč bude zasláno na léčbu 6-letého Rudolfa, který je zapojen do Adopce na dálku, a u něhož byla diagnostikována leukémie. Chlapec se léčí v Bombay a díky včasné diagnóze mu lékaři dávají velkou šanci na uzdravení.

Před Vánocemi děti zaslaly dopisy svým sponzorům, připojujeme jeden z nich:

Drazí adoptivní rodiče, posíláme milé pozdravy pro vás všechny. Studuji v 6. třídě ve škole sv. Laurence v Ranebenuru. Každý rok slavíme s rodinou Vánoce. Chodím cvičit do sboru a učíme se zpívat koledy. Připravujeme s maminkou doma malé pohoštění a zveme naše sousedy na návštěvu. Také ve škole slavíme narození Ježíše Krista a zpíváme koledy. Na Vánoce jsme dostali oblečení, které bylo zapláceno z Vašich příspěvků. Moje matka a sestra Vám také přejí šťastné Vánoce.

Ať Vás Bůh požehná dlouhým životem a dobřým zdravím. Prosím, modlete se za mě.

Vaše adoptivní dcera Diana

Děkujeme za podporu všem, kdo přispěli na tento projekt. Diecézní charita HK pořádá k 15. výročí „Adopce na dálku“ setkání s dárci a srdečně zve 16.5.2015 do Hradce Králové všechny zájemce. Více informací najdete na www.hk.caritas.cz, nebo facebook: adopce.dchhk.cz

SETKÁNÍ POZŮSTALÝCH RODIN HOSPICOVÝCH PACIENTŮ

„Odpusť mi.“, „Odpouštím ti.“, „Děkuji.“, „Mám tě rád.“ Tak se dají shrnout nejdůležitější slova, která by měla vzájemně zaznít ve vztahu hospicového pacienta a pečující rodiny...

17. února se opět sešly charitní sestřičky s pozůstalými rodinami svých pacientů, o které se mohly starat až do samého konce jejich života.

V loňském roce doprovodily sestry charitní hospicové péče Ústí nad Orlicí v našem okrese 102 pacientů. Nejbližší oceňovali kromě profesionality a odbornosti sester také jejich lidský přístup a předávané praktické zkušenosti. Součástí týmu domácí hospicové péče

je vedle sester také lékař, sociální pracovníce, psycholog a duchovní, což některé rodiny využily.

Ačkoli je smrt těžká, je součástí každého života. Když má někdo někoho rád, je domácí péče o člověka a vzájemný vztah darem pro umírajícího i pro toho, kdo pečuje.

V otevřené atmosféře setkání zazněla slova povzbuzení, vzájemného sdílení, díky a podpory. Lidé, kteří zažili podobné situace se otevřeli jeden druhému, nalezli pochopení a vyjádřili touhu hledat cestu dál:

„Nestihl jsem své ženě říct to nejdůležitější. Že ji mám moc rád a za co všechno ji děkuji. Pořád jsem se snažil věřit, že to bude dobré, a nutil ji k této víře také, i když ona už věděla své. Budu jí to říkat teď, objevil jsem knihu, která mi dala naději, že se ještě setkáme, a to mě teď drží při každodenním životě...“

„Mně umírala maminka, a já se při veškeré péči a za pomoci pečovatelek a sestřiček snažila ještě věnovat dětem v práci. Jsem učitelkou v mateřské školce a s dětmi jsme si o tom, co prožívám, zcela přirozeně vyprávěly. Vnímám, že to bylo správné, a i dětem to přišlo úplně normální...“

„Mně tatínek řekl, že do žádný nemocnice nepojede, a že už chce umřít. Říkala jsem si, jestli jsem přece jenom neměla zavolat záchranku. Ale on měl právo se takhle rozhodnout. Večer mi to řekl, a k ránu zemřel...“

„Já si se svým manželem neustále povídám, i nahlas. Jakoby nikdy neodešel...“

„Někdy je těžké vysvětlit třeba i praktickému lékaři, že chceme, aby náš blízký mohl zůstat doma, a proč žádáme o hospicovou péči...“

„Moc bych si přál, abych i já mohl být ve vaší péči na konci života...“

Účastníkům setkání byla nabídnuta možnost scházení ve svépomocné skupině. Hlavním cílem této skupiny je vzájemná pomoc při vyrovnávání se ztrátou nejbližšího člověka. Případní zájemci, hlase se vždy předem u Petry Kaplanové.

13.4. v 16-18 h., vede PhDr. Mervartová,

14.5. v 16-18 h., vede Mgr. Černošousová.

Setkání budou v ambulanci na adrese Čs. Armády 1181 (8. patro věžáku Rietru).

Tato služba byla podpořena Tříkrálovou sbírkou, díky níž bylo sestrám zakoupeno auto a dále Výborem dobré vůle zakoupením lineárních dávkovačů léků a tonometrů.

Petra Kaplanová

Oblastní charita Ústí n. O., ul. 17. listopadu 69, tel. 731 402 322, www.uo.charita.cz

Charita pro Ukrajinu

Podle Ukrajinského ministerstva pro sociální politiku žije v zemi jeden milion vnitřně vysídlených osob a dalších 600 000 lidí Ukrajinu zcela opustilo. Charita Ukrajina pomáhá – i díky spolupráci s Charitami v ostatních zemích – více než 40 000 lidem v 19 lokalitách po celé zemi.

Charita ČR působí na Ukrajině dlouhodobě formou různých sociálních projektů nebo Adopce na dálku. Hned po vypuknutí vojenského konfliktu podnikla Charita ČR další kroky k pomoci:

Byla vyhlášena sbírka Charita pro Ukrajinu s číslem účtu 55660022/0800, VS 104. K 25.2.2015 je stav sbírky 6.256.364 Kč, a zřízena možnost rádcovských SMS zasláním zprávy DMS UKRAJINA na číslo 87 777 (Cena DMS je 30 Kč. Charita ČR obdrží 28,50 Kč. Službu zajišťuje Fórum dárců.)

Z takto získaných prostředků byly již např.:

- podpořeny rodiny obětí konfliktu
- podpořen provoz kuchyně na náměstí Majdan.
- vybaveny 4 nemocnice na západní Ukrajině
- zřízeny pozice psychologů při 4 tamějších charitách v městech Kolomyja, Stryj, Ternopyl a Novovolynsk
- financováno školení psychosociální pomoci pro 71 ukrajinských psychologů a dalších odborníků, kteří pomáhají lidem v krizových situacích.

• **Materiální pomoc** (zapojeny např. Arcidiecézní charita Olomouc, Oblastní charita Znojmo). ACHO vypravila dva kamiony s 30 t materiálu a zimního oblečení k partnerským Charitám na Ukrajinu, které je dále distribuují uprchlíkům z východní části a Krymu. Ta dále zajišťuje pro lidi dodávky potravin, vody, oblečení, hygienických potřeb.

• **Zajištění sociální, právní a administrativní podpory** osobám, které musely opustit své domovy.

• **Ozdravné pobyty** pro ukrajinské děti

• **Pomoc ukrajinským uprchlíkům**, kteří přijeli do Čech

Do pobytového střediska v Kostelci n.O. přijeli začátkem března první lidé z Ukrajiny. Oblastní charita UO, která v Kostelci provozuje sociální šatník, pro ně shání slušné, nepoškozené nádobí na vaření (hrnce, kastroly, pánve, talíře, příbory) a hluboký kočárek.

Kdo by mohl tyto věci darovat, prosíme o donesení do konce dubna na středisko Charity v Letohradě, Na Kopečku 356 denně od 7 do 15.30 hod.

PŘÍBĚHY LIDÍ Z UKRAJINY

Rodina Sultanovů

Elvira Sultanova, její manžel a jejich čtyři děti jsou krymští Tataři. Žili normální život. Měli dům, děti, práci. Nyní patří k tzv. vnitřně přesídleným osobám.

Před šesti měsíci utekli z Krymu. Usadili se na západní Ukrajině. A pokouší se začít žít nový život. Pronajali si byt. Starší děti chodí do školy. Manžel Elviry si našel zaměstnání jako řidič v nedaleké továrně. Elvira nepracuje.

Nepravdivost výdělků jejího manžela znamená, že velmi často nemohou vyjít s penězi. Naštěstí solidární sousedé a místní Charita Sultanovovým pomáhají se zajištěním základních potřeb, jako jsou potraviny, hygienické potřeby a třeba též i příspěvek na nájem.

Ale nejdůležitější je, že dostávají prostředky i na zaplacení drahých léků pro nejmladší dceru. Má vzácnou nemoc, která vyžaduje speciální dlouhodobou péči. Vysoké náklady na léčbu jsou pro rodinu vážným problémem. Přesto se Elvira dívá na život z té lepší stránky: „**Díky štědrým lidem a Charitě chodí moje děti do školy a každý den mají co jíst.**“

Ale především se naší malé dcerce může dostat lékařské péče, kterou tak zoufale potřebuje. Jsme tady všem velmi vděční. Jsem si jistá, že tu budeme šťastní. I když se nám po Krymu hodně stýská.“

INTERNÁTNÍ ŠKOLA MARIUPOL

Charita Ukrajina prostřednictvím Charity Volyň již delší dobu spolupracuje s internátní školou v Mariupolu v regionu Doněcka. Vzhledem k rozšiřujícímu se konfliktu v Doněcku se 20 dětí přestěhovalo do vesnice Verhniv v oblasti Volodymir-Volynsky.

Teenageři se z pobytu ve Verhnivu těší. Zvláště proto, že se nyní cítí dál od války. Ale i oni chtějí, aby konflikt skončil co nejdříve. Obávají se o rodiče, příbuzné, přátele a bývalé učitele, kteří zůstali v Mariupolu a v okolí Doněcka.

Všechny děti pocházejí ze sociálně slabých rodin. Špatně snáší složité rodinné vztahy. Jejich situace se kvůli zažitým hrůzám války ještě zhoršila. Ukrajinská Charita podporuje chod školy a poskytuje psychologické poradenství dětem.

„**Všechny děti se vyrovnávají se složitými osobními zkušenostmi. Teď byly navíc vystaveny válce. Velice se o ně bojím. Ale budeme co nejvíce se snažit pomoci jim vše léle překonat,“ říká sociální pracovník Charity.**

TAMILA VOZLYUBLENA

Vojenské operace ve východní Ukrajině radikálně změnilы život mnoha lidí. Východní Ukrajina dnes tvoří směs roztržštěných domů, zničených měst, zničených rodin, mrtvých nejbližších...

Příběh Tamily Vozlyubleny není výjimkou. Vdova, která za dramatických událostí ztratila manžela v Afghánistánu. Musela se z Afghánistánu přestěhovat do Pákistánu, sama se svými dvěma už odrostlými dětmi a těhotná se svým třetím. Nakonec se vrátila zpět na Ukrajinu a usadila se i s dětmi v Lugansku, kde měla malou živnost a od státu se jí nedostalo žádné pomoci. Je zvyklá řešit své problémy sama.

Potom se rozhořel ukrajinský konflikt. Boje se stále více a více přibližovaly k jejímu domu. Lidé umírali každý den. Školy byly zničeny. Boje rozšířily a zasáhly i trh, kde měla svůj stánek. Zničili všechno její zboží. Celoživotní úspory a investice byly najednou pryč.

Tamila byla známá pro svůj nesouhlas s konfliktem, a proto dostávala mnoho výhrůžek. Nakonec se i pro ni stal pobyt ve městě příliš nebezpečný a s rodinou uprchla. Přátelé jí i jejím dětem pomohli odjet do Ivano-Frankivka, kde si na vlastní náklady pronajal třípokojový byt a začala si hledat práci.

Zatímco se snaží vybudovat pro sebe a své děti nový život, dostala se jí podpory od mnoha starostlivých lidí i Charity Ivano-Frankivsk. Dostala potraviny a hygienické potřeby a školní pomůcky pro děti.

Tamila a její děti patří do tzv. „zranitelné rodiny“. Obzvláště rodiny v případě, kdy je jen jeden rodič, jsou považovány za velmi zranitelné. Pracovních míst je málo. Chce-li rodina

vyjít s penězi každý měsíc, je to téměř nadlidský úkol. Zvláště teď v zimě. Tamila má nyní hlavní starost o to, aby byly její děti v teple.

I přes všechny obavy, Tamila nepropadá zoufalství. Zvláště ne před očima svých dětí.

„**Není to snadné. Ale upřímně věřím, že díky Bohu a podpoře Charity a některých sousedů všechny naše problémy překonáme,“ říká Tamila.**

Podle www.charita.cz

/M

MISIJNÍ KLUBKO

Zapojte se s dětmi z Misijního klubka v Letohradě do Misijního štrúdlování.

Misijní štrúdlování je jednou z tradičních aktivit Papežských misijních děl. Podporuje nutriční projekty PMD, v rámci kterých se dostává pomoc hladovějícím dětem v chudých oblastech světa.

V Letohradě pořádáme Misijní štrúdlování již počtvrté a vy se můžete zapojit tím, že upečete sladký či slaný štrúdl a přinesete ho v sobotu 18.4. mezi 14.00 -15.00 hod. do skautské klubovny. (Komu se to nehodí, může mne kontaktovat a přinést třeba už v pátek.) Připojte i recept, budeme je nabízet spolu se štrúdlů. V sobotu večer 18.4. a v neděli 19.4. dopoledne jej pak budou děti z Misijního klubka nabízet vždy po bohoslužbách v Lukavici, Letohradě, Mistrovicích a na Orlici.

Děkujeme všem, kdo se jakýmkoliv způsobem do této pomoci hladovějícím v misiích zapojujete.

Za Misijní klubko v Letohradě Monika Vychytilová, kontakt: 603 450 134, email: misie168@seznam.cz

MÁME SE OBÁVAT ISLÁMU V EVROPĚ?

Na tuto otázku v časopise *Universum* 1/2015

(časopis si můžete půjčit na faře)

odpovídá kardinal M. Vlk, Bronislav Opočenský - arabista a islamolog, Šádí Šanaáh - politlog, Hassan Meian - lékař a senátor, Zuzana Roithová - bývalá poslankyně, Petr Pokorný - teolog, Robert Huneš - manažer v sociální oblasti. Přetiskujeme odpověď teologa

PAVLA HOŠKA

Ne, islámu se nebojím. Strach je špatný rádc. Čím víc bude chování Evropanů ve vztahu k muslimům určovat islamofobie, tím horší budou vyhlídky na rozumné soužití. A rozumné soužití je třeba hledat, bez různých brýlí, ale zároveň věcně a trpělivě. Tady prostě není žádná alternativa, není možné přestěhovat dvě miliardy lidí na jinou planetu. Odmitám se bát islámu, protože nechci udělat radost ani džihadistickým zločincům, ani islamofobním demagogům. Obě skupiny si přejí, aby se všichni islámu báli. Obě používají islám jako heslo. Ale skutečnost je vždycky mnohem složitější než hesla. Islám není nadčasová entita. Mění se v dějinách. Židovství i křesťanství se na své cestě dějinami rozešlo s otrokářstvím, utlačováním žen, popravováním kacířů – a to vše se po staletí dělo s od-

voláním na svatou Knihu. Je třeba vyhlížet podobnou proměnu islámu a taková proměna je nejen možná, ale vlastně už dávno probíhá. To džihadisté se chtějí vrátit do středověku. A já jim prostě odmítám přitakávat.

Místo šíření strachu je třeba napřít veškeré úsilí k hledání a podporování takové podoby islámu, která je kompatibilní s demokracií, lidskými právy a ostatními hodnotami evropské kultury. Konfrontační rétorika a samospravedlivý patos hloupých lidí, kteří už dávno všechno prokoukli a vědí moc dobře, jaká je „pravá podstata islámu“, působí v této věci opravdu mnoho škod a jejich nezodpovědnost je pro mě, příznám se, zarážející. Nelze se ubránit dojmu, že si přejí, aby došlo na jejich slova. A že každý laskavý mírumilovný muslim je pro ně zklamáním a nevítanou čarou přes rozpočet.

Chápu a sdílím obavy z vražedných teroristů a džihadistických fanatiků. Ale právě proto jim přece nesmíme nechat v rukou monopol na výklad „pravé podstaty islámu“. Vždyť jejich odporné činy neschvaluje z respektovaných islámských autorit nikdo. Nesmíme jim skočit na to, že mluví za islám, přesně to si totiž přejí. A já prostě nebudu hrát podle pravidel, která určují oni.

V České republice je několikanásobně nižší procento muslimského obyvatelstva (přesněji řečeno: jedno až dvě promile) než ve většině západoevropských zemí. A zároveň několikanásobně vyšší míra islamofobie. Už jsme zase na stupních vítězů, my Češi...

NÁŠ ROZHOVOR

CHCI DĚTEM PŘINÁŠET TÉMATÁ K PŘEMÝŠLENÍ...

MgA. Jiří Zajíček je učitel literárně-dramatického oboru ZUŠ J. Kociana v Ústí nad Orlicí. Jednoho dne šel kolem vývěsky Charity a tam si přečetl dopis, ve kterém rodina děkovala charitním sestřím za jejich péči o umírající maminku. Zaujal ho natolik, že se stal hlavním podnětem k tvorbě autorské inscenace „O životě na začátku a na konci“, kterou odehrají žáci „dramatáku“ 13.4. v 18.30 hod. v divadelním sále ústecké ZUŠky.

Co vás na tom dopise zaujalo nejvíc?

Byl jsem z něj dojatý... Zaujal mě emotivní příběh člověka, který má sám své starosti, který se navíc stará o svou matku, a ještě po její smrti dokáže poděkovat cizímu člověku (tedy sestřím z Charity), který mu při tom pomáhal. To se mi moc líbilo... Není to obvyklé... Říkal jsem si, že by bylo zajímavé poukázat konkrétně na domácí hospic, který Charita dělá - že lidé mají možnost něco takového využít. A obecně jsem chtěl poukázat na téma pomoci druhému člověku - pomoci bez nároku na odměnu nebo vděčnost. Byl jsem přesvědčený, že toto téma děti přitáhne.

A přitáhlo?

Ano. Představení hraje šest děvčat ve věku

15-16 let a holky řekly, že do toho půjdou. Půjčili jsme si z Charity prospekty o domácí hospicové péči, další dopisy od lidí, inspirovali jsme se knížkou Martiny Špinkové „Anna a Anička“ a Andersenovou pohádkou „Děvčátko se sirkami“. Četli jsme to, a byli jsme z toho všichni naměkko... Najednou se objevila další témata. Diskutovali jsme s dětmi o smrti. Jedna z dívek vyprávěla, že její sestřička zemřela na rakovinu, a jak těžce to doma prožívali. To považuji za nejpodstatnější - že téma děti zaujalo a samy se ptaly... to je pro ně velmi důležité.

Ačkoliv smrt vidíme takřka v přímém přenosu denně v televizi, je snadné s dětmi mluvit o konci života?

Televize je sice plná smrti, ale cizí smrti. Nemáme obvykle vlastní zkušenost s tím, že doma umírá dědeček nebo babička, že se o ně staráme, jsme z toho smutní, a když zemřou, pak je vyprovodíme a brečíme u toho... Tahle blízkost nám může pomoci v pochopení smrti jako nutné součásti života. Dřív lidé umírali doma, a tak s tím byli víc smíření... Dnes se lidé smrti dost bojí...

Holky se s tím hodně sžily a dost o všem přemýšlely... Jednou na zkoušce se dokonce jedna z dívek rozplakala. Je dobře, že děti se s tímto tématem seznámí. Poznaly, že existuje někdo, kdo v takových situacích pomáhá. Pořád se ptaly, jak nejlépe poděkovat těm lidem, kteří se o umírající doma starají, a jak poděkovat těm sestřičkám, a jak poděkovat lidem, kteří se na představení přijdou podívat... Holky diskutovaly, přely se se mnou, hledaly, jak ty věci zprostředkovat lidem... Bylo to fajn.

Jak jste vymyslel formu celé hry?

Chtěl jsem, aby představení bylo pro děti schůdné a pro lidi uvěřitelné. Propojili jsme fragmenty a postavy z těch dvou pohádek, zazní zde i dva děkovné dopisy od lidí, kterým pomáhaly charitní sestřičky... Máme tam dokonce i postavu skutečné sestřičky Kaplanové...

Nosné téma je téma pomoci druhému a vedle toho lhostejnost. Holčička se sirkami prodává v zimě sirky na ulici, a protože si je od ní

nikdo nekoupí, umrzne. Nemá nikoho, kdo by jí pomohl. Odchází ze života sama. V naší inscenaci se tato holčička potká s Aničkou a její nemocnou babičkou, o kterou se všichni starají. Ona to vše pozoruje a ptá se... Naše inscenace je i o tom, že stačí málo, abychom člověku pomohli...

Jsou ve hře i vaše osobní zážitky?

Osobní ani ne. Ale čím dál víc si uvědomuji, jaké my zdraví máme ohromné bohatství, že jsme zdraví. Mám kamarády, kteří jsou vážně nemocní a mají různá omezení v jídle, v pohybu atd. Já ale můžu ráno vstát a jít ven, můžu dělat, co se mi zamane, můžu jíst, na co mám chuť. To vůbec není samozřejmé, i když to jako samozřejmost bereme. Nedávno mi zemřel kamarád, a od té doby si při různých obtížích říkám, že když nejde o život, nejde o nic. Všechno se dá překonat... A druhou věc, kterou si uvědomuji, a kterou se snažím předávat i dětem - že pomáhat druhému je čím dál víc potřebnější...

Jakým způsobem pracujete s dětmi?

Moc mě to baví. Tady v ústecké ZUŠce máme jako jedni z mála v republice velký luxus v podobě vlastního divadelního sálu, o který se nemusíme s nikým dělit, takže třeba nemusíme uklízet kulisy atd. Když jsem před pěti lety nastupoval, chodilo sem kolem 12 dětí. Dnes jich je 49 a jsou rozděleni do šesti skupin. Dalších 15 dětí mám v Chocni. Ročně děláme šest představení v Ústí a dvě v Chocni. To už je tedy hraniční počet, který se dá zvládnout...

Literárně-dramatický obor není jen o divadle. Jsem na děti náročný. Snažím se, aby se pohybovaly, hodně s dětmi diskutujeme, zkoušíme různé žánry, různé postavy... Divadlo má klást lidem otázky. Mým cílem není dělat z dětí herce, ale nastolit jim témata k přemýšlení, zaujmout je. Nechám děti vyvinout vlastní snahu, aby samy psaly, doplňovaly informace, spoluvořily inscenace. Rád bych docílil toho, aby se nebály nových věcí, aby se nebály postavit před lidi a komunikovat s nimi... Aby byly otevřené životu... Někomu to osloví, někoho ne, to je normální. Ale tu nabídku dostanou. To víte, někdy to je náročné, stojíme na místě, není chuť, ale někdy to zase klapne, děti reagují, a to je ono... No, a když mi někdy rodiče řeknou, že se třeba jejich dítě zlepšilo ve škole, nebo doma víc mluví, mám samozřejmě radost... /M

KAŽDÝ ČLOVĚK MÁ ODPOVĚDNOST ZA SVŮJ ŽIVOT...

Pani Mgr. Silvia Kubanková pomáhá jako dobrovolník v Rodinném centru Mozaika v Letohradě s hlídáním dětí. Když mají maminky jiný program, ona zatím dokáže zabavit jejich ratolesti. A není divu: celý život pracovala jako psychologka, a tak má k lidem hodně blízko...

Jak jste se dostala k dobrovolnictví v Rodinném centru?

Před pěti lety jsem odešla do důchodu a přestěhovala se s manželem ze Slovenska do Letohradu, abychom byli blíže k dětem a vnou-

čatům. I když byla stále práce kolem domku, postupně mi začal chybět větší kontakt s lidmi, a chtěla jsem být někomu užitečná. Chodila jsem občas kolem inzerátu, kde hledali do Rodinného centra Mozaika dobrovolníka na hlídání. Přemýšlela jsem o tom, říkala jsem si, že už nejsem nejmladší ... Ale co když ...? Nakonec jsem dostala odvahu a napsala e-mail. Od té doby tam chodím, a chodím tam moc ráda. Když děvčata v Centru zjistila, že mám praxi v psychologii, byla jsem vedoucí Centra oslovena, zda bych neudělala i přednášky pro maminky.

Za svou praxi jste pracovala třeba jako psycholog v psychiatrické léčebně, sociální kurátor, odborný sociální poradce nebo psycholog v dětském diagnostickém ústavu. Za srdeční záležitost ale považujete práci s lidmi s mentálním postižením. Proč?

V Bratislavě jsem pracovala v letech 2007–2009 ve Sdružení na pomoc lidem s mentálním postižením. To byla Republiková centrála SR sdružení pro lidi s mentálním postižením, kde byly rodinám s mentálně postiženým členem poskytované sociální služby a odborné poradenství, jak žít s dítětem s mentálním postižením a pomoc při orientaci v zákonech. Byla jsem vedoucí chráněného bydlení, které mělo za úkol pomáhat při integraci lidí s mentálním postižením do společnosti, a učit je samostatnosti přiměřené k jejich postižení. Pro děti tam byl vždy připraven vzdělávací program, a rodiče zatím seděli na chodbě a čekali. Vedení se rozhodlo, že je potřebné poskytovat specifické psychologicko-sociální poradenství těmto rodičům. S nimi nikdo tímto způsobem dosud nepracoval, byli jsme na Slovensku první. Ti rodiče mají většinou snížené sebevědomí – není divu, pro každého to je velká citová rána. Nebyli vůbec zvyklí, že by se jim někdo věnoval. Oni věděli, že musí plnit nějaké doporučení, a jak u svých postižených dětí, jak postupovat při jejich integraci do společnosti atd. Stále řešili jen ty děti. A my jsme začali vyťahovat na světlo to, co je uvnitř nich samotných – to byly emoce! Vždycky jsme měli nějaké téma, fungovala tam zpětná vazba, já jsem dobíjela je, a oni nabíjeli mě. Byla to krásná práce...

Pracovala jste také v Dětském diagnostickém ústavu v Praze a z dob svých studií máte praxi ve výchovném ústavu. V čem vidíte problém, že děti vůbec v takových ústavech jsou?

Děti jsou v těchto zařízeních už jen jako důsledek. Důsledek nedostatečného nebo problematického rodinného prostředí, případně dalších sociálních faktorů. Příčina je ale obvykle v rodině. Přišli k nám rodiče s tím, že jsou slušná rodina, mají dobré vztahy, ale utíká jim z domu chlapec. Řekli jsme, že se na

to podíváme, a začali jsme rodinnou anamnézou. Už to jim bylo trochu divné – co chcete od nás, my jsme v pohodě, nám nefunguje ten kluk?! Zkoumali jsme, jak ta rodina žije, kdy začaly problémy, jak funguje manželství, jaké uznávají hodnoty, vzdělání, životní styl, jak kluk prožíval školu atd. Na první pohled měl všechno – dostal najíst, měl čisté obleče-

ní a pěkný pokojíček. Postupně jsme se dopracovali k tomu, že v té rodině není něco v pořádku. Rodiče na kluka neměli čas, takže citově strádal, neměl vzory. A tak začal utíkat – hledal náhradní řešení. Lásku, přijetí a vzory, které neměl doma, hledal ve svých dvanácti letech v partě.

Samozřejmě se může stát, že dítě zdědí nějaké nedobré vlastnosti, třeba agresivitu, ale to ještě na vznik poruchy chování nestačí. Vždy se k tomu musí ještě něco přidat – něco nefunguje v rodině, ve škole, mezi kamarády, atd. Za ta léta praxe si myslím, že vše má původ v rodině. Černá ovce v rodině neexistuje. Někdo může zdědit po pradědečkovi špatné vlastnosti, ale na ně se musí vždy ještě něco napojit....

Takový človíček, který má nějaké problematické chování, bývá často srovnáván se svým „hodným“ sourozencem... Je to správné?

Co je to hodný? Pracovala jsem s dvěma děvčaty: jedna byla impulzivní, při sezení třeba hodila něco po matce, která ji ale permanentně nadávala a dávala za příklad její hodnou sestru. Po čase se ukázalo, že ta její sestra je hodná jen proto, že má z matky strach. Panický strach. Z takových dětí obvykle vyrůstají neprůbojní lidé s pocití méněcennosti. Nejraději jsou někde schováni, ačkoli jsou třeba inteligentně na vysoké úrovni. Co je to tedy hodná holka? To je jen nálepka. Kořen je především v tom, jak rodina funguje a jaké je rodinné prostředí.

Takže žádné srovnávání, ale nalezení vlastní cesty?

Ano. Když nejsou naše psychické potřeby dostatečně naplněny, hledáme náhradu. Tak to funguje i v dospělosti. Moje dobrovolnictví a hlídání dětí je i kompenzace za to, že děti a vnoučata mám daleko. Proto jsem si vymyslela toto, a dělám mně to moc dobře... Současně se cítím užitečná jiným lidem. Vždycky to tak bylo – v životě hledáme náhrady za něco, čeho se nám nedostává...

Co vnímáte jako téma pro současnou rodinu, na co se zaměřit?

Tato doba je velmi rychlá. Že jsou počítače, to je pořádku, máme rychle množství informací. Problém vidím v sociálních sítích. Rodiče by se občas měli zeptat nebo nakouknout přes rameno, s kým si děti píší. V momentě, kdy děti rychle zavírají stránku, mají signál, že něco nemusí být v pořádku. Rodiče dnes nemají na děti čas, hodně pracují, nepovídají si s dětmi, jen jim předávají strohé provozní informace, ale neptají se, co děti trápí, jak něco prožívají a co si myslí o věcech kolem sebe... Pro děti jsou právě sociální sítě náhrada za něco, co nemají doma. Mají virtuální kamarády. Ale co

to je za kamarádství, když chybí kontakt člověka s člověkem, když nevidím jeho reakci, neslyším jeho hlas? Esemeskou mohu druhého lehce urazit, když nevidím, co s ním ta moje sms udělá, nepodívám se mu do očí. Vytrácí se pocit odpovědnosti a empatie k druhému člověku. Komunikace je formální, povrchní, chybí hlubší prožívání citů a vztahů, které se děje jenom při osobním kontaktu s lidmi. Tohle je chyba. Ale protože jsem idealista, doufám, že se to za nějaký čas otočí.

Působíte vyrovnaně, hodně toho víte o životě, asi už vás máloco překvapí... Co vám životní praxe psycholožky dala lidsky?

Měla jsem hodně přísnou výchovu. A jako malá holka jsem si myslela, že to tak má být. Samozřejmě jsem litovala děti, které prošly něčím jako já, a ony z toho byly deprivované. Postupně jsem došla k tomu, že moralizování nemá cenu. Člověk by měl brát druhého člověka takového, jaký je. Neměl by se nad ním povyšovat, ani před ním ponížovat, ale vnímat jeho dobré i horší vlastnosti. Tak bychom měli vnímat v prvé řadě sami sebe! Potom můžeme hledat optimum ve výchově nebo v komunikaci s lidmi, naučit se odpustit člověku, neplakat v koutku, ale konstruktivně komunikovat, poznat, že nic není černobílé... A to je práce každého člověka. K tomu jsem se za celý život dopracovala, a s pokorou a vděčností považuji za velké štěstí, že jsem na to mohla přijít.

Zní to velmi jednoduše, ale sama naznačujete, že to nebyla pohodlná cesta...

Ano, nebyla to vždy jednoduchá cesta, spíš

neustálé hledání „pravdy“. Ale stálo to za to, teď jsem spokojená ... Pocházím z Bratislavy a byla jsem měštské zlobivé dítě. V 50. letech nás bylo v baráku patnáct dětí a já jim dělala šéfkou. Dostávala jsem doma výprasky, máma bědovala, co ze mě bude! Neposlouchala jsem, chtěla jsem si prosadit svou, když jsem si myslela, že mám pravdu. To byl tehdy ale běžný model fungování v rodině. Odmala jsem si kladla otázku, proč mě dnes máma zbilá, proč mě trestá? Máma říkala, že zlobím. Ale co to bylo, to zlobení? Třeba to, že jsem chtěla někam jít, a ona mně to nedovolila ... Máma mi říkala, že jsem černá ovce v rodině. Nevěděla jsem, co tím myslí, zpočátku jsem si prohlížela ruce, ale nebyly černé. Když jsem to pochopila, měla jsem z toho komplex, schovávala jsem se před ní ... Ale pak jsem se vzhopila a bojovala za sebe. Bylo mi kolem dvanácti let ... uvědomila jsem si, že máma nechápe mou pravdu. Sestra byla právě to hodné dítě, a dnes mně říká, že byla hodná, ale vlastně blbá. Ona mě litovala, že jsem trestána, a proto se bála něco říct a chtít. No vidíte, a já si to zlobení užívala ... a pak se mně ty vlastní zkušenosti v praxi velmi hodily. Každý děláme chyby ve výchově dětí, samozřejmě jsem je dělala i já a budou je dělat i mé děti. Důležité je uvědomit si je, a snažit se jim předcházet.

Jak jste se vyrovnávala s různými těžkými osudy, které lidé mají?

S tím se člověk neumí vyrovnat. Cítím hlavně s dětmi. Kolikrát si uvědomím, že děti, které prošly násilím, se někdy samy stanou v dospělosti násilníky, anebo děvčata si vybírají za muže násilníky ...

Každý člověk má odpovědnost za svůj život. Jaký si ho udělá, takový ho bude mít. Nemá právo na nikoho svalovat vinu. Já bych dodnes mohla říkat, že něco nemůžu dělat, protože jsem měla přísnou matku. Ale nemůžu brečet, protože bych se nikam neposunula. Matka byla taková, protože byla přesvědčena, že jediné přísnou výchovou udělá z dětí správné lidi. Dobrá – ale já se chci posunout jinam – a na tom už musím zapracovat sama. V tom mi nikdo nepomůže, to musím chtít jen já sama.

Pracovala jste s nejrůznějšími lidmi, kteří byli postaveni do těžkých životních okolností, se kterými třeba nemohou mnoho udělat. Myslíte, že každý člověk má šanci žít spokojeně a dobře? Ať jsme v jakkoli složité životní situaci, má člověk vždy možnost volby? Vždy aspoň nějakou?

Každý si musí najít svoji cestičku. Lidé s mentálním postižením rozumí a vnímají jen část toho, co my, ale oni jsou velmi šťastní - nic jim nechybí. Alkoholicí a týrané ženy musí chtít sami – uvědomit si svůj stav a potřebu změnit ho. Ten první krok musí udělat sami. U dětí s poruchami chování musí zapracovat rodina, společnost – jde o to změnit názory na určité věci, postoje, a nahradit je jinými, adekvátnějšími. Když člověk vidí nějaký problém a uvědomuje si nutnost s tím něco dělat, musí změnit především své chování.

Děkujeme za rozhovor.

/M

DIPLOMAT, JENŽ VYPOVĚDĚL POSLUŠNOST

„Nemohu se dostat do nejtěžšího konfliktu se svým svědomím,“ napsal 21.8.1968 dopoledne z Prahy do Vídně rakouský velvyslanec poté, co se rozhodl nerespektovat nařízení svého šéfa. Příkaz zněl: okamžitě zastavit vydávání víz Čechům, prchajícím před sovětskými tanky.

Tím, kdo odmítl pokyn svého ministra, byl Rudolf Kirchschläger. Krátce poté oznámil rodině, ať si balí kufry. Čekal odvolání. „Večer přišla z Vídně depeše, že otec může udělovat víza v neomezeném počtu. Kdykoliv si vzpomenu, co jsme tehdy v Praze prožívali a jak nekompromisně můj otec jednal, cítím radost a vděk za to, jak se zachoval,“ vzpomíná Kirchschlägerův syn Walter, kterému tehdy bylo jedenadvacet. Vídeňští politikové se po 21. srpnu 1968 obávali, že sovětská vojska chtějí okupovat i Rakousko, a nabádali k nejvyšší opatrnosti. Dráždit „ruského medvěda“ neměli rakouští novináři a už vůbec ne pražský velvyslanec, před jehož ambasádou stály tisíce Čechů a Slováků se žádostí o azyl. „Na rozdíl od rakouské vlády jsem nikdy nesdílel obavy, že vpád do Československa je jen prvním krokem a druhým krokem na cestě vojsk do Jugoslávie může být Rakousko,“ vzpomínal Kirchschläger.

Rodák z hornorakouské obce Niederkappel si mohl právem stěžovat na osud: maminka mu zemřela ve třech letech, otec v jedenácti. Přesto úspěšně absolvoval gymnázium a zapsal se ke studiu práv ve Vídni. Po anšlusu Rakouska v březnu 1938 ale odmítl vstoupit do nacistické strany a byl ze školy vyloučen. Dostudovat směl dálkou během vojenské služby, doktorát získal roku 1940. Na samém konci války mu byla při bojích u Vídeňského Nového Města těžce zraněna noha.

Od roku 1947 působil u okresních soudů, ale mladého právníka si brzy všimli ve Vídni. Od července 1954 pracoval na ministerstvu zahraničí v různých vedoucích funkcích a v polovině padesátých let byl spoluautorem několika ústavních zákonů. Od února 1967 do května 1970 byl rakouským velvyslancem v Československu a poté do července 1974 šéfem rakouské diplomacie v kabinetu socialisty Bruna Kreiského. Po smrti prezidenta Franze Jonase v dubnu 1974 se Kirchschläger jako nezávislý stal kandidátem vládní Socialistické strany Rakouska na prezidenta. V přímém hlasování získal v červnu 1974 necelých 52 procent hlasů. Znovu byl zvolen v květnu 1980 a jeho tehdejší výsledek nebyl zatím v Rakousku překonán: hlasovalo pro něj 79,9 procent voličů. Prezidentem byl až do června 1986, kdy odešel na odpočinek. Osobní Kirchschlägerovo nasazení v srpnu 1968 (jeho zásluhou dostalo rakouská víza osmdesát tisíc obyvatel Československa) ocenil v říjnu 1996 i Václav Havel, který jej vyznamenal Řádem T.G.Masaryka.

David Hertl,
Týdeník Rozhlas 12/2015

CO NEVÍTE O ODMĚNÁCH VE VÝCHOVĚ

Psychologové a manželé Pavel a Tatjana Kopřivovi jsou spoluautory konceptu Respektovat a být respektován. Jak ze svého pohledu vidí úlohu odměn ve výchově?

O negativní roli trestů se už vcelku hovoří, pro mnohé je překvapivá informace, že ani odměňování nemusí být vždycky to nejlepší...

Budeme teď mluvit o odměnách ve výchově (za to, že se dítě učí, podílí se na domácích pracích a podobně), nikoliv o odměně za práci u dospělých. Jsou zde minimálně tři podstatné rozdíly:

- Odměna za práci mezi dospělými je nebo by měla být důsledkem dohody uzavřené na základě svobodné vůle. U dětí používáme odměny často manipulativně – na první pohled příjemným způsobem je chceme donutit, aby udělaly to, co chceme my.
- Dospělým slouží odměna za práci jako prostředek pro uspokojení jejich základních lidských potřeb a potřeb členů jejich rodin nebo společenství. Děti si tedy alespoň v naší části světa nemusí na své základní potřeby vydělávat – mají je uspokojeny přes dospělé, kteří o ně pečují. Aby se děti naučily hospodaření s penězi, mohou dostávat kapesné. Kapesné není určeno na zajištění základních potřeb, a aby plnilo svůj účel, nemělo by být udělováno za zásluhy nebo odnímáno za trest.
- Odměna za práci u dospělých přichází (nebo by měla přicházet) v situaci, kdy dospělý nějakou činnost už dobře ovládá a dělá ji na prvním místě proto, že se jejím prostřednictvím seberealizuje. Jinými slovy, dělá ji z vnitřní motivace. Odměny u dětí, které teprve hledají své silné stránky, mohou děti přimět, aby dělaly to, co chtějí dospělí, a odvádět je od činností, v nichž by se později mohly seberealizovat a dosahovat v nich výborných výsledků. S tím souvisí také to, že mohou zabrdzit rozvoj návyku dělat věci, jak nejlépe dovedeme: Pokud jste někdy slyšeli od dítěte větu: „Mně to takhle na jedničku stačí“ a přitom vnímali, že dítě pracuje třeba jen na 60 procent svých

možností, je to přesně tohle. Později, už jako dospělý, pak takový člověk říká: „Dělám jen do výše svého platu.“ Děti se díky odměnám učí myslet stylem „Něco za něco“ nebo „Co z toho budu mít?“ Oslabuje se vnitřní motivace k požadované činnosti. Činnost, která by měla být sama o sobě důležitá, se stává pouhým prostředníkem pro získání čehosi důležitějšího – odměny. Vlastně úplně převrátíme hodnoty – snížíme hodnotu činnosti samotné a zvýšíme hodnotu odměny. Může vzniknout vypočítavost, kalkulování, korupční způsob myšlení.

V dnešním zrychleném světě, kdy chceme hned vidět výsledky, nám odměna může připadat jako rychlá (a pohodlná) „zkratka“, kterou ušetříme čas a námahu. Jde-li nám však o to udržet vnitřní motivaci, je na prvním místě třeba, aby dítě chápalo smysl požadovaného. Asi můžeme přiznat, že dost požadavků dospělých na děti (pořádek, učení se věcem, které určil dospělý atd.) jim smysl dávat nemusí. To neznamená, že máme rezignovat, ale vzít to za jiný konec – přes smysluplnost. Zkusme využít nebo vytvořit situace, kdy děti nacházejí užitečnost požadovaného. Pak můžeme společně hledat způsob, jak tu věc zvládnout – a zde by měl být pro dítě prostor pro spolurozhodování a volbu – v čase, způsobu, možné spolupráci s někým dalším. Více o tom, jak se při výchově obejít bez uplácení dětí, mohou čtenáři najít v knize Respektovat a být respektován, jimiž jsme spoluautory společně s Janou Nováčkovou a Dobromilou Nevolovou.

A co pochvaly? Ty jsi moje šikovná holčička (můj šikovný chlapeček) – to jsou věty, které děti rády slyší. Čím mohou škodit?

Rozlišujeme mezi pochvalou a oceněním. Pochvaly bývají obecné fráze plné hodnotících přídavných jmen (hodný, šikovný...) je to vlastně druh odměny, říkáme tomu „laskavá manipulace“. Ocenění je velmi konkrétní, ori-

ginální sdělení, co dítě udělalo a k čemu je to dobré. Například: „Moc mi pomohlo, že sis v klidu pohrál, zatímco jsem vařila.“ (Namísto: Jsi moc hodný. Za to, že sis pěkně pohrál, si můžeš vzít čokoládu.“) Pochvalou hodnotíme dítě my, ocenění je „přihrávkou“ k tomu, aby si dítě samo vyhodnotilo, co a jak zvládlo. Můžeme rozlišit situace, kdy dítě něco tvoří, překonává překážky atd., aby uspokojilo svou potřebu, a kdy udělá něco na základě empatie k potřebám druhých lidí, např. pomůže, rozdělí se, třeba i za cenu odložení uspokojení vlastní potřeby. V prvním případě prožívá dítě samo radost a uspokojení a náš zájem a pozornost mohou jeho endorfiny ještě umocnit, například: „Jó, trefils!“, „Blahopřejte!“ V druhém případě je určitě vhodné poděkovat.

Když říkáte, že děti pochvaly rády slyší, jsou za tím jejich potřeby přijetí, lásky a úspěšnosti. Ty ale hlouběji uspokojíme jinými slovy, než je hodnocení dítěte, a na prvním místě živým (třeba i bezeslovným) zájmem o to, co děti dělají. Můžeme třeba sledovat, jak dítě staví věž z kostek, a pak říct: „Postavil jsi věž ze sedmi kostek! Už víš jak na to, aby kostky na sobě držely!“ (Namísto: To je krásná věž, vidíš, jak už jsi šikovný!).

Děti někdy pochvalu dokonce vyžadují („Mám to hezké?“, „Byl jsem hodný?“), protože si už zvykly odvozovat svoji hodnotu od pochval, které slyší od dospělých. Cestou jak z toho ven, je vracet hodnocení do jejich rukou: „Co myslíš ty?“, „Jak ty jsi spokojený?“ Výzkumy ukazují, že chválení schopností a vlastností zobecňujícími přídavnými jmény (chytrý, vytrvalý...) má překvapivě negativní dopady na motivaci a aspirace dětí při učení. Chválené děti hůře snášejí chybování a nezvládnutí úkolů a uchylují se pak k méně náročným úkolům, které jim zajistí úspěch a tím domnělé přijetí v očích dospělých. Carol Dwecková uvádí, že mezi dětmi chválenými

za inteligenci takto uvažovalo a rozhodovalo se až 90 procent dětí! (Více o závěrech jejího výzkumu najdete ve videoprezentaci na www.psychologiednes.eu.)

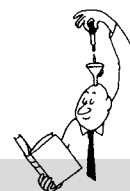
Americké filmy jsou plné scén, kdy rodič potomkovi oznamuje, že je na něj hrdý. Předpokládám, že budete mít taky výhrady – jaké?

Pocit hrdosti potřebujeme všichni zažívat. Ale je daleko čistší, když ho prožijeme jako hrdost nad vlastními skutky (vždyť jen my víme, kolik nám něco dalo práce nebo sebezapření). Když se třeba dítě zastane jiného dítěte, můžeme mu říct: „To jsi na sebe asi hrdý, že ses Michala zastal.“ (Namísto: „Jsem na tebe hrdý, že se umíš zastat druhých.“) Mluvíli jsme s našimi dětmi o tom, nač jsou nebo mohou být ony hrdé, z čeho mohou mít radost nebo uspokojení. Nešlo nám o to, aby dělaly radost nám, snažily se zavděčit, ale aby se správně chovaly a rozhodovaly i tam, kde nebude kontrola a kde jediným kritériem bude jejich dobrý vnitřní pocit pramenící z toho, že jednájí podle hodnot, které přijaly za své. Tento proces znitřňování hodnot trvá poměrně dlouho, jak postupně dozrává v dítěti vůle, aby se podle nich dokázalo také chovat. Dospělí se snaží zrychlit to odměnami, pochvalami a tresty. Ukazuje se, že dopady těchto vnějších motivačních nástrojů jsou zhoubné a dlouhodobě a neodstraňují se snadno.

Daniela Kramulová, Psychologie dnes 1/2015

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

neděle 12.4.	2. velikonoční
7.15 h. Letohrad	Sk 4,32-35
8.45 h. Mistrovice	Ž 118 1 J 5,1-6
10.15 h. Orlice	Jan 20,19-31
sobota 18.4. 19 h. Mistrovice	
neděle 19.4.	3. velikonoční
7.15 h. Letohrad	Sk 3,13-19
8.45 h. Lukavice	Ž 4 1 J 2,1-5a
10.15 h. Orlice	Lk 24,35-48
sobota 25.4. 19 h. Lukavice	
neděle 26.4.	4. velikonoční
<i>sbírka na bohoslovce</i>	
7.15 h. Letohrad	Sk 4,8-12
8.45 h. Mistrovice	Ž 118 1 J 3,1-2
10.15 h. Orlice	J 10,11-18
sobota 2.5. 19 h. Mistrovice	
neděle 3.5.	5. velikonoční
7.15 h. Letohrad	Skt 9,26-31 Ž 22
8.45 h. Lukavice - pouť	1 J 3,18-24
10.15 h. Orlice	J 15,1-8

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, Miloslava Šejvlová, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
 Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741